

MEMORIU ȘTIINȚIFIC

Nume doctorand: Raluca Marlena Petrescu Tălpigă

Titlul tezei: *Training-ul etic și formarea morală*

Îndrumător și coordonator științific: Prof. Univ. Dr. Mihaela Pop

Universitate: Universitatea din București, Facultatea de Filosofie

Școala doctorală: Școala Doctorală de Filosofie

1. Introducere

Prezentul memoriu științific sintetizează parcursul academic, activitatea de cercetare și contribuțiile științifice ale doamnei Raluca Marlena Petrescu Tălpigă, desfășurate în cadrul studiilor doctorale la Facultatea de Filosofie a Universității din București.

Activitatea doctorală a fost orientată spre analiza raportului dintre training-ul etic, educația morală și procesele de formare privind persoana/individul, cu accent asupra modalităților prin care practicile educaționale pot contribui la dezvoltarea discernământului moral, a responsabilității și a capacității de reflecție critică.

Tema cercetării, intitulată *Training-ul etic și formarea morală*, se înscrie în aria filosofiei morale și a eticii aplicate, valorificând perspective interdisciplinare din domeniul educației, filosofiei practice și al formării nonformale. Cercetarea pornește de la premisa că formarea morală este mai mult decât transmiterea unor norme sau reguli de conduită, fiind necesare dezvoltarea unor competențe de judecată, deliberare și asumare responsabilă a deciziilor.

Parcursul academic și profesional al doctorandei a oferit un cadru adecvat pentru dezvoltarea acestuia. Pregătirea din anii de licență în aria *Relațiilor Internaționale și Studiilor Europene*, cei de la masteratul *Studii Europene și Etica Relațiilor Internaționale*, precum și prin experiența acumulată în activități de formare, dezbateri academice și educație nonformală au contribuit la articularea unei perspective aplicate asupra educației morale.

2. Activitatea de cercetare doctorală

Cercetarea doctorală a urmărit investigarea modalităților concrete prin care training-ul etic poate susține procesele de formare morală. În cadrul demersului au fost analizate atât fundamentele teoretice ale educației morale, cât și practicile educaționale prin care valorile pot fi interiorizate și transformate în conduite responsabile.

Un punct central al cercetării îl constituie clarificarea relației dintre educație, învățare și formare. Educația morală este abordată ca proces complex, desfășurat pe parcursul întregii vieți, prin care individul își dezvoltă capacitatea de a distinge între bine și rău, de a evalua consecințele acțiunilor sale și de a formula judecăți morale autonome.

În această perspectivă, training-ul etic este înțeles ca o formă de intervenție educațională structurată, orientată spre dezvoltarea competențelor morale. Spre deosebire de o abordare exclusiv teoretică, training-ul etic utilizează metode interactive, exerciții de reflecție, analiza situațiilor-problemă, jocul de rol, dezbaterile și dialogul argumentativ.

Cercetarea a examinat rolul acestor metode în dezvoltarea unor capacități precum:

- identificarea și formularea dilemelor morale;
- analiza critică a situațiilor concrete;
- argumentarea unei anumite abordări etice;
- ascultarea și înțelegerea perspectivelor diferite;
- evaluarea consecințelor unei decizii;
- asumarea responsabilității personale;
- dezvoltarea empatiei și a respectului față de ceilalți;
- transferul valorilor morale în comportamente cotidiene.

Un aspect important dezvoltat în lucrare este cel dat de analiza filosofică a formării morale. În acest sens, cercetarea valorifică tradiția filosofiei practice și contribuțiile unor autori relevanți pentru problematica virtuții, a caracterului și a responsabilității morale. În cadrul cercetării, formarea morală este analizată nu doar ca acumulare de cunoștințe despre valori, ci ca proces de dezvoltare a caracterului și a capacității de a acționa în conformitate cu principiile asumate. În acest sens, educația morală presupune trecerea de la cunoașterea normelor la înțelegerea semnificației lor și, ulterior, la aplicarea lor în situații concrete.

O altă perspectivă investigată este raportul dintre formarea morală și dezvoltarea gândirii critice. Activitățile de dezbateri și argumentare oferă un context relevant pentru exersarea autonomiei intelectuale și morale. Participanții sunt încurajați să formuleze poziții proprii, să distingă între opinii și argumente, să evalueze informațiile și să își revizuiască punctele de vedere atunci când întâlnesc argumente mai bine fundamentate.

Experiența profesională a doctorandei în domeniul dezbaterilor academice, al formării profesorilor și al educației nonformale a permis raportarea reflecției filosofice la realități educaționale concrete. Activitatea desfășurată în cadrul Asociației Române de Dezbateri, Oratorie și Retică, precum și alături de Asociația Centrul Gifted Education și Asociația pentru Educație în Științe Socio-Umane a contribuit la observarea directă a modului în care metodele interactive pot sprijini dezvoltarea competențelor morale și civice.

Cercetarea a avut, astfel, o dublă dimensiune: teoretică și practică. Dimensiunea teoretică a vizat analiza conceptelor și a fundamentelor filosofice ale educației morale, iar cea practică a urmărit examinarea unor metode de formare etică utilizabile în contexte educaționale diverse. O direcție relevantă a cercetării este reprezentată de educația morală a copiilor. Aceasta presupune adaptarea conținuturilor și a metodelor la nivelul de dezvoltare al participanților, prin utilizarea unor activități precum lectura, jocul, povestirea, discuția ghidată, exercițiile de cooperare și analiza unor situații cotidiene.

În acest context, jocul și joaca reprezintă instrumente importante pentru formarea morală. Prin intermediul lor, copilul poate exersa respectarea regulilor, cooperarea, asumarea rolurilor, gestionarea conflictelor și raportarea la ceilalți. De asemenea, lectura poate sprijini dezvoltarea empatiei și a capacității de a înțelege experiențe și perspective diferite.

Un alt obiectiv al cercetării îl constituie analiza relației dintre formarea morală și educația pentru cetățenie. Participarea la dezbateri, activități civice și proiecte educaționale contribuie la dezvoltarea responsabilității față de comunitate, la înțelegerea valorilor democratice și la formarea unor atitudini de implicare socială.

În cadrul tezei sunt analizate, de asemenea, limitele și provocările training-ului etic. Printre acestea se numără transmiterea mecanică a unor valori, relativismul moral necritic și diferențele dintre valorile declarate și comportamentele efective ale formatorilor și instituțiilor educaționale.

3. Activitatea științifică

3.1. Articole publicate

- Petrescu Tălpigă, R. M. (2015), „Opportunités de formation morale par l’appel aux méthodes spécifiques de la formation éthique”, *Essachess – Journal for Communication Studies*, Montpellier.
- Petrescu, R. M. (2014), „Educația: învățare și formare”, *Revista Tineri Cercetători: Abordări Multidisciplinare*, București, ISSN 2360-2449.

- Petrescu Tălpigă, R. M. și alții (2010–2018), materiale colective de sensibilizare pe teme morale, inclusiv *Ghid împotriva plagiatului*, Centrul de Cercetare în Etică Aplicată, București.
- Petrescu Tălpigă, R. M. și alții, materiale colective dedicate promovării dezbaterilor academice, gândirii critice și comunicării argumentative, inclusiv *Manualul elevului pentru disciplina CDȘ – Dezbattere, Oratorie și Retorică*, ARDOR și IDEA.

3.2. Traduceri

- Săsărman, M. și Petrescu Tălpigă, R. M. (2020), *Conferințe de etică medicală*, traduceri din Jean-Pierre Cléro, cuprinzând texte referitoare la etica medicală, autonomia persoanei, valoarea intimității, utilitarism, medicină, aparatură, roboți și relația dintre om și mecanisme.

3.3. Comunicări la conferințe și manifestări științifice

- Petrescu, R. M. (2010), „Denaturarea eticii în comunicare”, Colocviul anual al CCRP, Facultatea de Litere, Universitatea din București.
- Petrescu, R. M. (2011), „MECOPP Ro 2010: Managementul eticii în universități: exemple comentate și situația din România”, CCEA – Dezbaterile de joi seara, Facultatea de Filosofie, București.
- Petrescu, R. M. (2013), „Educația: învățare și formare”, Sesiunea Națională de Comunicări Științifice în Domeniul Științelor Sociale „Tineri Cercetători – Abordări Multidisciplinare”, București.
- Petrescu, R. M. (2014), „Civil society: Trust – Education – Happiness”, Conferința Internațională Interdisciplinară *Challenges of Transition: The Post-Communist Experience(s)*, Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București.
- Petrescu, R. M. (2014), „Educația morală la copii”, CCEA – Dezbaterile de joi seara, Facultatea de Filosofie, București.
- Petrescu, R. M. (2014), „Relația dintre iubire, sexualitate și educație sau Rolul iubirii și al sexualității în formarea morală”, Conferința CCEA „Etica Sexualității și a Dragostei”, Facultatea de Filosofie, București.
- Petrescu Tălpigă, R. M. (2015), „Formarea morală prin joc și joacă”, Conferința Națională de Estetică și Filosofia Artei „Ion Ianoși”, ediția a III-a, Facultatea de Filosofie, București.
- Petrescu Tălpigă, R. M. (2015), „Ora de lectură și formarea morală”, Școala de vară READ și Conferința de încheiere a proiectului READ, Academia Română, București.
- Petrescu Tălpigă, R. M. (2016), „Aristotelian values are still capable of forming nowadays teenagers?”, CEE LUMEN Conference – MEPDEV2016, Târgoviște.

- Petrescu Tălpigă, R. M. (2016), „Is Moral Literacy Reliable in Character Building Process?”, World LUMEN Congress – Logos Universality Mentality Education Novelty, Iași.
- Petrescu Tălpigă, R. M. (2017), „Valențe formatoare”, masa rotundă „Dialoguri despre educație”, cu tema „Ce știe? Ce poate? Ce valori are profesorul de mâine?”, organizată de Centrul pentru Politici Educaționale împreună cu Coaliția pentru Educație, București.
- Petrescu Tălpigă, R. M. (2017), „Valențele formatoare ale dezbaterilor academice”, Conferința inaugurală a Olimpiadei Naționale de Argumentare, Dezbattere și Gândire Critică „Tinerii Dezbate”, Piatra Neamț.

3.4. Stagii și proiecte de cercetare

- 2010–2011 – Bursă de performanță științifică pentru studenți, Universitatea din București. Tema disertației: *Etica legislativă*.
- 2014–2015 – Proiectul READ, Academia Română, București, în colaborare cu Université Paul Valéry, Montpellier. Tema stagiului de cercetare: *Aspecte practice ale training-ului etic și formării morale*.

Proiectul READ, intitulat „Rute de excelență academică în cercetarea doctorală și postdoctorală”, a oferit cadrul pentru aprofundarea dimensiunii aplicative a cercetării privind formarea morală și metodele de training etic.

4. Activitatea în cadrul școlii doctorale

Pe parcursul studiilor doctorale, activitatea de cercetare a fost orientată către elaborarea și dezvoltarea tezei de doctorat *Training-ul etic și formarea morală*. Demersul a presupus documentare bibliografică, analiză conceptuală, participare la activități academice și valorificarea experienței profesionale în domeniul educației și formării.

Activitatea doctorală a inclus aprofundarea literaturii de specialitate din domeniul filosofiei morale, eticii aplicate, educației morale și al metodelor de formare. Studiul bibliografiei a urmărit identificarea principalelor direcții teoretice și metodologice relevante pentru înțelegerea mecanismelor formării morale.

Un rol important în dezvoltarea cercetării l-a avut participarea la activități academice, conferințe, colocvii, mese rotunde și sesiuni de comunicări științifice. Aceste activități au oferit posibilitatea prezentării unor rezultate intermediare ale cercetării, a discutării ipotezelor și a integrării unor observații provenite din dialogul cu cercetători și specialiști din domeniu.

Experiența profesională acumulată în activități de predare, formare, mentorat, dezbateri academice și educație nonformală a constituit o resursă importantă pentru cercetarea doctorală. Activitățile desfășurate cu elevi, profesori și alți beneficiari ai programelor educaționale au permis observarea modului în care metodele interactive pot sprijini dezvoltarea judecății morale și a competențelor civice.

În cadrul cercetării au fost valorificate în special următoarele metode:

- dezbateri academice;
- dialogul socratic;
- analiza de caz;
- jocul de rol;
- exercițiile de reflecție;
- lectura și interpretarea textelor;
- activitățile de cooperare;
- exercițiile de argumentare;
- evaluarea și autoevaluarea.

Participarea la activitățile Școlii Doctorale a contribuit la dezvoltarea competențelor de cercetare, la consolidarea aparatului conceptual și la îmbunătățirea capacității de redactare și prezentare a rezultatelor științifice. De asemenea, contactul cu cercetători și cadre didactice din domeniul filosofiei și al științelor educației a contribuit la integrarea cercetării într-un cadru academic interdisciplinar. Tema tezei se situează la intersecția dintre filosofia morală, etica aplicată și teoria educației, ceea ce a impus utilizarea unor perspective metodologice diverse.

Activitatea de cercetare a fost completată de participarea la stagii și proiecte academice, dintre care se remarcă proiectul READ al Academiei Române și Université Paul Valéry din Montpellier. Tema abordată în acest proiect — *Aspecte practice ale training-ului etic și formării morale* — este direct conectată cu tema cercetării doctorale și a permis aprofundarea dimensiunii practice a educației morale.

5. Contribuții și elemente de originalitate

Contribuția principală a cercetării constă în analiza integrată a relației dintre training-ul etic și formarea morală. Cercetarea propune o abordare în care educația morală este înțeleasă simultan ca proces de dezvoltare a cunoștințelor, a capacităților de judecată și a dispozițiilor caracteriale.

Un element de originalitate îl constituie valorificarea experienței practice din domeniul educației nonformale și al dezbaterilor academice pentru fundamentarea unei reflecții filosofice asupra formării morale. Astfel, metodele de training nu sunt privite doar ca tehnici pedagogice, ci ca instrumente capabile să contribuie la dezvoltarea autonomiei morale și a responsabilității. Un al aspect relevant îl reprezintă analiza rolului dezbaterii și al argumentării în educația morală. Dezbaterile creează un cadru în care participanții sunt puși în situația de a formula judecăți, de a susține poziții, de a răspunde criticilor și de a lua în considerare perspective alternative.

Cercetarea evidențiază, de asemenea, importanța formatorului în procesul educației morale. Acesta în contextul transmiterii de conținuturi, contribuie în egală măsură prin propriul comportament, prin modul de comunicare și prin felul în care gestionează diferențele de opinie la crearea unui climat etic al învățării.

6. Concluzii

Activitatea științifică și academică desfășurată de Raluca Marlena Petrescu Tălpigă se înscrie în domeniul filosofiei morale și al eticii aplicate, cu o orientare clară către problematica educației și a formării morale.

Cercetarea doctorală *Training-ul etic și formarea morală* urmărește să evidențieze importanța unor metode educaționale active în dezvoltarea judecății morale, a gândirii critice și a responsabilității personale. Prin corelarea reflecției filosofice cu experiența practică din domeniul formării, lucrarea propune o perspectivă aplicată asupra modului în care valorile morale pot fi interiorizate și transpuse în comportamente.

Activitatea publicistică și participarea la conferințe, colocvii și proiecte de cercetare demonstrează preocuparea constantă pentru valorificarea și diseminarea rezultatelor științifice. Temele abordate —educația, formarea morală, dezbaterile academice, etica în comunicare, etica medicală și dezvoltarea caracterului— reflectă coerența parcursului științific. Experiența profesională în activități de predare, formare, mentorat și organizare de programe educaționale a consolidat dimensiunea aplicativă a cercetării și a permis raportarea conceptelor filosofice la situații educaționale concrete.

În concluzie, parcursul academic și științific al doctorandei evidențiază o preocupare susținută pentru înțelegerea și dezvoltarea formării morale prin metode de training etic, educație nonformală, dezbateri și reflecție critică.